

Вінницький національний технічний університет
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

ПІДПРИЄМНИЦТВО У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

(обов'язковий)

I (бакалаврський) рівень вищої освіти

2020-2021 н.р.

Освітня програма **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Спеціальність **076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Викладач: **Білоконь Т. М.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **3**

Кредитів ЕКТС – **5**

Лекцій – 36 год. (денна форма), 8 год. (заочна форма)

Практичних – 36 год. (денна форма), 4 год. (заочна форма)

Самостійна робота – 78 год. (денна форма), 138 год. (заочна форма)

Вид контролю: **іспит**

Передумови для вивчення. Дисципліна «Підприємництво у ЗЕД» базується на вивченні дисципліни «Основи підприємництва», «Етика та психологія ділових відносин», «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Ця дисципліна безпосередньо пов'язана і доповнює дисципліну «Організація виробництва і торгівлі».

Метою дисципліни є отримання студентами системних теоретичних знань та практичних навичок організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур, що дозволить їм здійснювати експортно-імпортні операції та займатися стратегічним плануванням зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ринку.

Компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та

методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання:

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні:

знати:

- загальні відомості про зовнішньоекономічну діяльність, форми та правовий режим регулювання, принципи та основні методи (тарифні, нетарифні) регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- види та характеристики митних тарифів, механізм визначення митної вартості товарів, класифікацію квот та ліцензій, особливості антидемпінгового регулювання експорту-імпорту товарів; порядок оподаткування експорту-імпорту товарів тощо;
- зміст та порядок застосування правил «Incoterms 2010»;
- форми виходу підприємств на зовнішні ринки та критерії їх вибору;

вміти:

- самостійно приймати обґрунтовані рішення в галузі організації підприємництва у зовнішньоекономічній діяльності;
- брати участь в підготовці контрактів купівлі-продажу;
- обґрунтовувати ціни, умови постачань товару та умови оплати в зовнішньоторговельному контракті;

- визначати митну вартість товарів, країну походження товару, складати документ для отримання квот та ліцензій на експорт-імпорту товарів, розраховувати величину митних зборів, ввізного та вивізного мита.

Тематика

Змістовий модуль 1. Загальні засади та особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язки. Функції зовнішньоекономічної діяльності. Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види та форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття суб'єктів і об'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності

Тема 2. Основні напрями розвитку та система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Зовнішньоекономічна політика держави. Основні етапи розвитку ЗЕД в Україні. Аналіз та оцінка сучасного стану ЗЕД України. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни. Платіжний баланс України, його структура та характеристика. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Характеристика державних та недержавних органів регулювання ЗЕД та їх компетенції. Економічні та адміністративні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правове регулювання ЗЕД.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність митного регулювання ЗЕД. Принципи митного регулювання. Митні органи України: завдання, функції, структура. Види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави. Товарна номенклатура ЗЕД. Порядок митного оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Мета і сфера застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Incoterms 2010». Мито як інструмент економічного регулювання. Єдиний митний тариф. Види мита. Види митних ставок.

Тема 4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни. Інструменти нетарифного регулювання. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпортні депозити. Антидемпінгові заходи. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів. Сутність політики державних закупівель.

Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання. Поняття валютної політики держави та її складові. Об'єкти та суб'єкти валютного регулювання. Валюта, валютний курс, валютні цінності. Порядок придбання і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті. Види валютних операцій.

Змістовий модуль 2. Організація підприємництва у зовнішньоекономічній діяльності

Тема 6. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 7. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Зовнішньоторговельна ціна: сутність поняття, функції, класифікація. Цінова політика підприємства, обґрунтування зовнішньоторговельних цін. Основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Принципи визначення світових цін. Особливості трансфертного ціноутворення. Ціноутворення в електронній торгівлі. Специфіка формування цін на сировинні товари, готові вироби. Етапи формування контрактної ціни. Способи фіксації ціни.

Тема 8. Організація підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних договорів

Способи укладання та види зовнішньоекономічних договорів. Організація укладання зовнішньоекономічних договорів суб'єктами ЗЕД. Зовнішньоекономічний договір: характеристика основних розділів. Умови поставок товарів. Правила «Incoterms 2010» та їх характеристика. Порядок

здійснення розрахунків у зовнішньоекономічних договорах. Форми розрахунків та їх характеристика. Документарний акредитив та документарне інкасо: суть, види, особливості застосування. Страхування у зовнішньоекономічній діяльності. Порядок та умови страхування вантажів.

Тема 9. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон

Вільні економічні зони: суть, ознаки, мета створення. Еволюція та основні типи вільних економічних зон. Основні види вільних економічних зон та їх характеристика. Офшорні зони та їх характеристика.

Теми практичних занять

1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки
2. Основні напрями розвитку та система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
6. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки
7. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства
8. Організація підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних договорів
9. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- презентація;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом передбачена контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання). За рішенням кафедри - підготовка творчих робіт, презентацій з окремих тем курсу, доповіді на конференцію.

Форми та методи контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль

організовано у формі вибіркового усного опитування та виконання практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді. Підсумковий контроль - іспит.

Оцінювання результатів навчання

Модуль 1		Модуль 2	
Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
Тема 1 (усна доповідь, практичне завдання)	4	Тема 5 (усна доповідь, практичне завдання)	5
Тема 2 (усна доповідь, практичне завдання)	5	Тема 6 (усна доповідь, практичне завдання)	5
Тема 3-4 (усна доповідь, практичне завдання)	9	Тема 7 (усна доповідь, практичне завдання)	6
Тема 4 (усна доповідь, практичне завдання)	4	Тема 8 (усна доповідь, практичне завдання)	6
Колоквіум 1 (тести)	15	Колоквіум 2 (тести)	16
Сума за модуль 1	37	Сума за модуль 1	38
Іспит - 25 балів			
Сума за семестр 100 балів			

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	90-100б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання у сфері біржової діяльності для подальшого використання на практиці, сформовано необхідні практичні навички забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4+»	B	82-89б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано вміння викладати основні ідеї щодо знання у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	добре «4»	C	75-81б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою

			навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3+»	D	64-74б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	задовільно «3»	E	60-63б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
I Низький «2»	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	35-59б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	0-34б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За нац. шкалою	Критерії оцінювання		
		Усна доповідь	Практичне завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	3 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому виконанні з поясненням і коментуванням отриманих результатів	14-15(16) б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний) «4»	добре	2 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	3-4 б.: при правильному і безпомилковому виконанні завдання, але без пояснень, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	12-13 б.: 75-89% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно	1 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	1-2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, виявлено недостатнє знання й розуміння	9-11 б.: 60-74% правильних відповідей
I Низький «2»	незадовільно	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: виставляється у випадку, якщо завдання не виконано взагалі	0-8 б.: 0-59% правильних відповідей

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень «Кодекс етики ВНТУ», «Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ», «Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ» та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. ННР дисципліни «Підприємництво у ЗЕД» в системі JetIQ. Режим доступу:
https://iq.vntu.edu.ua/b04213/html/nlr/nlr.php?card_id=10464&id=637&renum=1.
2. Он-лайн заняття (лекції, практичні, консультації) у вигляді відео-зв'язку за допомогою корпоративного засобу GoogleMeet. Режим доступу: <https://meet.google.com/kpa-refv-iry>
3. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / Зінчук Т. та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 512 с.
4. Козак Ю.Г. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ, 2019. – 400 с.
5. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б.Даниленко. - 8-ме вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2015. - 469 с.
6. Фомішин С.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / С. В. Фомішин, Ю. В. Колесник. – Львів : Новий світ-2000, 2010. – 360 с.
7. Міжнародна економіка : підруч. / Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін. - К. : ЦУЛ, 2014. - 560 с.
8. Івасів Б. С. Міжнародні розрахунки: підруч. / Б. С. Івасів. – Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 223 с.
9. Козик В. в. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як. – 3 вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2015. – 608 с.
10. Мазаракі А. А. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі : монографія / А. А. Мазаракі. – К. : КНТЕУ, 2010. – 470 с.
11. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – Режим доступу : www.me.gov.ua
12. Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <https://minfin.gov.ua>
13. Національний банк України. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua>

14. Державна служба статистики України. – Режим доступу :
[/http://www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
15. Світовий банк. – Режим доступу : www.worldbank.org .
16. Міжнародний валютний фонд. – Режим доступу : www.imf.org
17. Матеріали системи JetIQ.